

УДК 821.162.4-92.09«18»:7.041(=161.2:477.87)

## ОБРАЗ УКРАЇНЦЯ В СЛОВАЦЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ: ІМАГОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ БОГУША НОСАКА-НЕЗАБУДОВА «ЛИСТИ З НЕВІДОМОЇ ЗЕМЛІ»)

Кобець Н.О., аспірант

*Львівський національний університет імені Івана Франка*

Стаття присвячена проблемам рецепції образу України та українця в словацькій літературі. На матеріалі публіцистичного твору Богуша Носака-Незабудова «Листи з невідомої землі» розглянуто прийоми створення гетерообразу українця в словацькій подорожній літературі XIX ст., проаналізовано поєднання у творі упереджено-негативних стереотипів і безпосередніх і незаангажованих вражень очевидця мандрівки, наслідком яких є формування позитивного та привабливого ментального іміджу.

**Ключові слова:** компаративістика, імагологія, подорожня література, образ українця, стереотип, Закарпатська Україна.

Статья посвящена проблемам рецепции образа Украины и украинца в словацкой литературе. На материале публицистического произведения Богуша Носака-Незабудова «Письма с неизвестной земли» рассмотрено приемы создания гетерообраза украинца в словацкой путевой литературе XIX в., проанализировано сочетание в произведении предвзято-негативных стереотипов и непосредственных и незаангажированных впечатлений очевидца путешествия, следствием которых является формирование положительного и привлекательного ментального имиджа.

**Ключевые слова:** компаративистика, имагология, путевая литература, образ украинца, стереотип, Закарпатская Украина.

### **Kobets N.O. THE IMAGE OF THE UKRAINIAN IN SLOVAKIAN LITERATURE: IMAGOLOGICAL ASPECT (ON THE MATERIAL OF BOGUSH NOSAK-NEZABUDOV'S ARTICLES "LETTERS FROM UNKNOWN LAND")**

The article is devoted to the problems of reception of the image of Ukraine and the Ukrainian in the Slovak literature. On the material of the publicistic work of Bogush Nosak-Nezabudov "Letters from an unknown land" the methods of creating a heteroimage of a Ukrainian in the Slovak travel literature of the 19th century were considered, the combination of prejudiced negative stereotypes and direct and unassociated impressions of a traveler, the result of which is the formation of a positive and attractive mental image.

**Key words:** comparativistics, imagology, travel literature, image of a Ukrainian, stereotype, Zakarpattia Ukraine.

**Постановка проблеми.** У колі теоретичних проблем сучасного літературознавства надзвичайно актуальними є проблеми літературної компаративістики, культурних зв'язків, що мали місце між представниками різних національних літератур, зокрема, імагологічний аспект цих взаємостосунків, цікавий насамперед творенням типологічних моделей гетерообразів, тобто образів «іншого» («чужинців»), як інонаціонального ракурсу бачення етнопсихології та ментальності географічного «сусіда».

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** До фундаторів імагологічної науки, яка виокремилась у специфічну галузь літературної компаративістики в 50–60-х рр. XX ст., зараховуємо Жана-Марі Карре та його учня М.Ф. Гюйяра, які дали поштовх для розвитку цієї нової компаративістичної галузі. В українському літературознавстві першим у дослідженнях звернувся до імагології Дмитро Наливайко [2; 3], який сформулював предмет та основні положення імагології, пізніше цю науку досліджували Микола Ільницький,

Василь Будний [1], Володимир Орехов [4] та ін. М. Ільницький і В. Будний визначають імагологію як «розгалужену систему споріднених дисциплін, що вивчають історичні, культурологічні, соціологічні, психологічні, політологічні аспекти витворених художніх і нехудожніх образів, за посередництвом яких учасники спілкування уявляють самі себе і партнера» [1, с. 349].

Літературний образ може репрезентувати як образ власного Я – автообраз, так і характеризувати образ Іншого – гетерообраз [8, с. 14]. У дослідженні ми звертаємося власне до гетерообразу українця.

**Постановка завдання.** Мета дослідження полягає в тому, щоб дослідити, якою є рецепція українця у словацькій подорожній літературі середини XIX ст., а також з'ясувати, чи має вона у своїй основі вже наявні усталені стереотипи про Україну.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Найбільш повно особливості гетерообразів проявляються в подорожній, а також у документальній літературі, яка пізніше стала



прототипом сучасної журналістики. До подорожніх творів належать літописи, ходіння, описи мандрівок, щоденники, мемуари, листи тощо. Незважаючи на те що ця література інколи поєднує реалістичне з фантастичним, насправді вона містить у собі величезний матеріал про життя різних народів у різні епохи, дає опис географічних, етнографічних, історичних особливостей краю. Велике значення «літератури факту» підкреслює український літературознавець Дмитро Наливайко в монографії «Очима Заходу. Рецепція України в Західній Європі XI–XVIII ст.»: «Книги мандрів, спогади, листи й щоденники людей, які побували й пожили у віддалених і мало відомих країнах, знайомили співвітчизників із життям різних народів, з їхнім побутом і звичаями, суспільним устроєм і культурою, причому, змальовуючи все це, в міру літературної обдарованості, конкретно й колоритно, вони тим самим наближали віддалені народи до своїх читачів, котрі, крім екзотичних дивоглядів, відкривали в житті цих народів багато й «свого», тобто схожого, близького чи аналогічного» [3, с. 13].

Серед великої кількості тогочасної документальної літератури, присвяченої Україні, найбільш відомими є «Щоденник» Е. Лясотти, «Опис України» Г. Боплана, «Подорожній щоденник» Д. Крмана, «Аннали Малоросії» Ж.-Б. Шерера, «Історія України та українських козаків» Й. Енгеля, «Листи з невідомої землі» Б. Носака-Незабудова.

Багатим на цікавий матеріал для імагологічного дослідження є публіцистичний твір маловідомого для українського читача словацького письменника Богуша Носака-Незабудова «Листи з невідомої землі», в якому зазначено цілу низку різноманітних національних кліше, що пізніше стануть основою для рецепції образу українця в словацькій художній літературі та літературній критиці.

Євангельський священик Богуш Носак-Незабудов (1818–1877) був для свого часу людиною енциклопедичних знань. Вільно володіючи латиною, англійською, німецькою, польською, сербською, хорватською та російською мовами, він перекладав твори Горация, Байрона, Шекспіра, Гете, Кохановського, Гоголя, Пушкіна, Лермонтова тощо. Поет, прозаїк, публіцист Б. Носак-Незабудов був активним організатором культурно-освітніх заходів для розвитку словацької молоді. Як член комітету Інституту словацької мови та літератури й учасник Національного руху Словаччини, він якийсь час працював літе-

ратурним редактором газети «Orol tatranský». Саме для цього видавництва й були написані «Листи з невідомої землі». Свою мандрівку Закарпатською Україною Богуш Носак-Незабудов здійснив на початку 40-х рр. XIX ст. за маршрутом Ужгород – Мукачево – Хуст. Маючи на меті оглянути найбільші міста Закарпатської України, письменник також не оминав своєю увагою й невеличкі села, які зустрічалися на його шляху упродовж цієї двотижневої мандрівки.

З перших рядків книги відчувається, що якісно відрізняє опис України Богушем Носаком-Незабудовим від подібних описів інших його співвітчизників, а саме насправді щире ставлення автора до гостинного краю та його мешканців. Намагаючись уникати упереджень, з любов'ю в серці й добрим почуттям гумору він мандрує українською землею, із суто євангельським терпінням сприймаючи все, що бачить.

Вражений красою дивовижного українського краю, Носак-Незабудов порівнює його з раєм на землі: «*lebo zem rusínska je opravdivý raj*» («тому що русинська земля – це справжній рай») [10] (тут і далі переклад наш – К. Н.), «*ako raj leží pred nami krajinka posypaná mestečkami a dedinami, ktoré sa okolo kopencov, mohylám ukrajinským podobných, rozkladajú.*» («ніби рай, лежить перед нами край, всипаний містечками і селами, які простягаються біля пагорбів, подібних на українські могили») [9]. Переповнений радісними відчуттями, письменник продовжує знаходити нові та нові епітети, аби якомога точніше донести до читача те, що він бачить своїми очима: «*Pohliadni, milý môj, na tie kvetnité záhrady a poteš sa, šmar okom po tých lúkach, ako sa menia, a po tom siatí, ako sa zelenie*» («Подивись, милий мій, на ці квітучі сади й потішся, кинь оком по цих луках, а після сіви, як усе зеленіє») [10]. І навіть місяць на небі в уяві автора усміхається цьому краю так мило, ніби русин дивиться на чорноброву дівчину.

Різними є враження Богуша Носака-Незабудова від кожного міста й села, в яких він зупинявся. Чесно та докладно ділиться він ними зі своїми читачами.

Першим зустрічає письменника-мандрівника українське місто Ужгород. Автор відразу відмічає мальовничість навколишньої місцевості. Але, згадавши минулі славетні роки цього насправді величного міста, Б. Носак-Незабудов із сумом змушений визнати для себе, що минули ті часи, коли місто було оточено

гучною славою й повагою. Письменник щиро співчуває місту, яке заслуговує на кращу долю, і плекає надію на повернення його минулої слави.

При цьому автор відверто невдоволений сучасним станом Ужгорода. Особливо дратує письменника кількість єврейського населення в місті, яке займається переважно торгівлею. Підсвідомо керуючись багатовіковим усталеним негативним стереотипом про євреїв, Богуш Носак-Незабудов навіть не має на меті знайомитися з кимось з них ближче й тому подає загальну усталену характеристику для всього єврейського кварталу в Ужгороді. І лише з притаманним йому гумором він зауважує читачеві, що варто бути уважним, аби не потрапити до чіпких рук купців-євреїв, вирватися з яких потім буде нелегко.

Наступним містом на шляху Богуша Носака-Незабудова стало місто Мукачево, живописні краєвиди якого, звісно, не могли залишити автора байдужим до їх краси. Автор захоплюється Карпатами, які купаються в сонячному морі; солов'ями, які співають так, ніби змагаються, хто з них найкращий співак; жайворонками, які співають, високо літаючи [9].

Відвідавши головну площу міста, Богуш Носак-Незабудов був здивований тим бурхливим життям, яке він тут побачив, а особливо розмаїттям національностей і мов, які лунали з різних боків ринку. З приємністю відмічає він для себе, що українську мову чути найчастіше: «*V meste tomto je na trhu (rinku) vždy živo. Na prvý pohľad vidí sa človeku, že je v daktorom hlavnom meste. Tak sa to všetko mrví aj na pláci, aj v uliciach. Jazykov všelijakých môžete počuť až nazbyt, ale sa rusínčina predsa najčastejšie ozýva. So slovenčinou sa premieňa nemčina a maďarčina. Aj po poľsky a po rumunsky tu i tam počuť*» («У цьому місті на базарі завжди людно. На перший погляд людині здається, що вона в якійсь столиці») [9]. Автор подає й цікавий і цінний з історичного погляду детальний опис національного вбрання різних народів (поляків, угорців, українців) середини XIX ст.

Зовсім інше враження справило на мандрівника місто Хуст. Богуш Носак-Незабудов був вельми розчарований тим, що зустрів тут, проводячи паралелі між станом міста й менталітетом його мешканців, автор із прикрістю доходить висновку, що місцеве населення не дбає ані про красу духа, ані про силу тіла.

Але, на відміну від великих міст, які не виправдали надмірних очікувань письмен-

ника, серце емоційного мандрівника пополнило звичайне українське село, «яке так спокійно лежить на схилах татранських, ніби його намалював художник» [9]. На жаль, суб'єктивні поетичні замальовки українських містечок створюють в уяві читача досить хибне зображення такої собі сільської ідилії, де панує єдність людини і природи, де багатство переплітається зі щедрістю й де відчувається велич минулих років, а люди живуть у мирі та злагоді між собою.

Задоволений побаченням, Б. Носак-Незабудов навіть порівнює українське село з мурашником, де невинно вирує життя, акцентуючи на тому, що стільки життя, співу, любові і приязності.

Крім того, дбаючи про те, щоб у його читачів склалося належне уявлення про місцевість, якою він мандрує, Богуш Носак-Незабудов додає до своєї розповіді інформацію про живописні картини природи Західної України, письменник подає цікаву й докладну характеристику мешканців кожного регіону. Із цього опису зрозуміло, що більше, ніж загальний вигляд українських міст і містечок, Богуша Носака-Незабудова як літератора і священника цікавлять місцеві мешканці, з якими він радо й багато спілкується.

Відразу після приїзду до Закарпатської України письменник потрапляє під вплив усталеного позитивного стереотипу чарівної краси українських жінок (чорноброва, золотоволоса, круглолиця) і закріплює його для майбутніх поколінь іноземців в описах русинок: «*Na predmestí stretali sme krásne Rusínky s košmi na chrbtach. Tváre počerné a okrúhle, oči sivé, vlasy zlaté a tu i tam aj čierne, vzrast pekný a údy plné — pritom utešený a čistý hovor očarujú človeka. Ich pozdrav «Daj bože dobre utro» a «Daj bože dobro zdorovičko» milo uchu lahodí*» («У передмісті ми зустрічали гарних русинок із кошиками на спинах. Обличчя смагляві й круглі, очі сірі, волосся золоте, а зустрічалося й чорне, росту хорошого, а руки повні – при цьому приємна та чиста мова зачаровують людину. Їхнє вітання «Дай, Боже, доброго ранку» та «Дай, Боже, доброго здоров'ячка» мило вуху») [9].

Характеризуючи українських чоловіків, Б. Носак-Незабудов спирається на поширені уявлення про українця як кремезного й мужнього козака, простого, працюючого та мовчазного, чесного й самовідданого Батьківщині.

Мандруючи різними містами, Богуш Носак-Незабудов передусім зауважує таку





національну рису характеру українців, як сердечна гостинність, яку він порівнює з гостинністю своїх співвітчизників-словаків. Звертає увагу письменник й на те, як українські жінки займаються домашнім господарством. Із радістю відкидає він хибні уявлення, які, певно, побутували в його час, про неохайність і марнотратство русинів. І як доказ письменник додає до своєї оповіді докладний опис української хати, в якій йому довелося ночувати, підкреслюючи при цьому релігійність, охайність і хазайновитість господарів: у кожному будинку на стінах висять образи святих, найчастіше це ікони Богородиці та святого Миколая; молодь спить у коморі, а теплу хату залишає старшим; при кожному будинку є сарай, де господар тримає сільськогосподарський інструмент [9].

Довершуючи портрет української жінки, письменник хоче показати читачеві, що не тільки красою багаті русинки, а й здатні виявити мужність і віддати життя за свою рідну землю. Саме такою Богуш Носак-Незабудов змальовує Любославу з легенди про річку Лаборець: не тільки гарною, а й вірною як своєму коханому, так і своїй Батьківщині. Проводжаючи свого нареченого до *«boja za zlatú slobodu»* (*«бою за золоту свободу»*) [10], вона надихає його словами: *«pekná je smrt' v krvavej bitke, ale prekliaty je život v rabstve!»* (*«краще смерть у битві, ніж життя в рабстві!»*) [10]. *«Dievčina rusínska, zaslúži víťazstvo taká krajina, ktorá je matkou tebe rovných detí»* (*«Дівчино русинська, така країна, яка є мамою тобі подібних дітей, заслуговує на перемогу»*) [10], з повагою зауважує про цю легендарну українку письменник.

Захоплений цікавою мандрівкою, Богуш Носак-Незабудов навіть у звичайних речах бачить щось незвичне. Так, зустріч з однією русинкою змусила його дивним чином згадати українську міфологію: побачивши дівчину, автор згадав про русалок. Письменникові до вподоби ті казкові оповідання й він жалкує, що сучасна йому поезія втратила чарівну красу стародавніх мотивів, і якби він навіть і хотів би, але знайти зараз щось подібне в колишньому вигляді майже неможливо.

У своїх роздумах на цю тему автор доходить висновку, що такі сусіди, як словаки й русини, повинні краще розуміти життя одне одного. При цьому Б. Носак-Незабудов чітко розділяє Східну та Західну Україну, називаючи мешканців Східної України українцями, а мешканців Західної України – русинами.

Не обходить свою увагою Богуш Носак-Незабудов і любов українців до пісні. Керуючись і відомими йому фактами, і власним досвідом, автор з упевненістю доводить читачеві, що пісня є невід'ємною частиною життя русинів і сила її полягає в тому, що вона своєю щирістю чарує кожного, хто її чує [10].

Як євангельський священик, Богуш Носак-Незабудов, перебуваючи в іншій країні, звісно, знайомиться й із місцевою церквою та її служителями. Передусім він відмічає, що в русинському краї вздовж дороги стоять хрести з розп'яттям Ісуса, що підтверджує його думку про щирі поборжність місцевого населення. Але справжня невимовна радість охоплює мандрівника, коли він уперше бачить русинську церкву. Порівнюючи її з темними німецькими готичними храмами, він зізнається, що навіть не очікував побачити тут стільки світла й невибагливої краси. Після детального опису оздоблення українського храму, в якому авторові найбільше сподобався іконостас, Богуш Носак-Незабудов зізнається, що йому дозволено було зайти навіть до святилища, хоча він чув, що в інших церквах це заборонено.

Аналізуючи все це, автор доходить висновку, що русини, з одного боку, набожні і що безпідставно угорці та євреї вважають їх нерозумними, а, з іншого боку, цей народ є надто легковірним і, що гірше за все, занедбаним.

Але не тільки духовних отців Богуш Носак-Незабудова звинувачує в занедбаності народу. Керуючись загальновідомими антисемітськими стереотипами, він вважає, що єврейське населення теж певним чином винне в нещастях русинів.

Значною проблемою в становленні русинської державності Богуш Носак-Незабудова справедливо вважає засилля іноземних урядників, що не поважають народ, яким мали б опікуватися, називаючи його *«celkom zbesnelým»* (*«абсолютно скаженим»*) [9]. Письменник дивується тим словам про місцевих мешканців, які він чує від службовців-німців. Автор цілком упевнений, що для того, аби країна процвітала, керувати нею повинні люди, зацікавлені долею свого народу. Письменник висловлює надію, що тоді, ймовірно, стане можливим відродження цього величнього, але занедбаного краю: *«Ale hýbanie toto bolo len telesné – život duchovný nežiaril ešte z tváre tohto krásneho, ale zanedbaného ľudu! Ej, ale pride čas, keď sa ozývajú budú zelené tatranské hory piesňami národa osvieteného, vzdelaného, slávneho!»* (*«Але рух був лише фізичним –*

духовне життя не зашкодило обличчю цього прекрасного, але занедбаного народу! Гей, але прийде час, коли зелені татранські гори озвуться піснями нації просвіченої, освіченої, славетної!») [9].

Опікуючись долею спорідненого народу і щиро йому симпатизуючи, Богуш Носак-Незабудова закликає читачів не вірити брехливим чуткам про русинів, а, як і він, мати змогу самому переконатися в їхній доброзичливості та гостинності.

Але найбільше Богуша Носака-Незабудова цікавить життя простого українського селянина. Із сумом він вислуховує старого русина, який скаржиться на свою важку долю. Письменник щиро заклопотаний нещастями цього терпеливого народу, який покладає все своє життя на важку марну працю, котра не приносить йому ані задоволення, ані статків: *«len som to ľutoval, že ste Vy nie tu, aby ste ich ťažoby z ich úst počuli. Hnevom by ste sa rozpálili a žalost'ou by sa srdce Vaše naplnilo – žalost'ou nad utisnutým týmto národom!»* («Я лише пошкодував, що ви не тут, щоб почути про їхню важку долю з їхніх вуст. Ви б розгнівалися, а серце б наповнилося жалістю – жалістю над пригнобленим цим народом!») [9].

Підтверджуючи цим усталений національний стереотип працьовитості українського народу, автор додає до нього рису беззмістовності такої роботи, яка не змінює життя працьовитої людини на краще, а, навпаки, руйнує мрії та долі.

Контрастним описам багатой української хати й домашнього господарства постає усталене уявлення про неймовірну бідність населення Закарпатської України. Але, помандрувавши країною та ближче познайомившись із її мешканцями, Б. Носак-Незабудов доходить висновку, що причиною цієї бідності є швидше не важка праця, а схильність до пияцтва [9].

Підтверджуючи таким чином усталений негативний гетерообраз українця-пияки, письменник намагається знайти причину цього явища й засоби позбавитись від нього, адже, як стало відомо авторові, навіть у тюрмах русини сидять переважно через злочини, скоєні ними в стані сп'яніння: *«Rusíni sedia aj so Slovákmi najviac pre také zločinstvá, ktorých sa v opilstve dopustili. Odstráňme krčmy, zakladajme spolky miernosti a uvidíme, že pomaly sa aj tieto hriechy vykorenia»* («Русини сидять зі словаками найчастіше за злочини, які вони вчинили сп'яну. Закриємо корчми, створимо

товариства благодущності й побачимо, що й ці гріхи повільно викорінюються») [9].

З розмови з одним селянином Богуш Носак-Незабудова дізнається, що русини у своїй пристрасті до алкоголю звинувачують не себе, а євреїв, яких називають не інакше як *«židovskij čort»*. Аргументи, якими місцеві мешканці намагаються виправдати свою згубну звичку, письменник справедливо вважає несерйозними, легковажними й такими, що характеризують їх як людей безвідповідальних і неспроможних до рішучих дій. Тому Богуш Носак-Незабудов підсумовує, що в усіх своїх негараздах і бідності русини винні самі, оскільки небажання керувати власним життям призводить до того, що ним керують інші, але вже у свій спосіб.

Але при цьому письменник розуміє, що його спроби переконати співрозмовників-русинів у необхідності самостійно керувати своїм життям є марними, адже насправді вони не хочуть ніяких змін і не готові до них: *«Ale oni vrtili hlavami a hovorili: ľahkie slova, ťažka robota. «Len vy pracujte», pokračoval som d'alej»* («Але вони хитали головами й казали: «Легше сказати, ніж зробити». «Ви просто працюйте», – продовжував я») [9].

Глибинні причини такої неоднозначної та незрозумілої для сторонньої людини поведінки Богуш Носак-Незабудов убачає в складному характері всього слов'янства, якому, як він вважає, властиві крайнощі у вияві своїх почуттів. Тільки цим письменник пояснює те, що в цих землях бідність межує з багатством, працьовитість – із безвідповідальністю, набожність – із пияцтвом, а мужність – із підступністю [9].

Завершує свою мандрівку Богуш Носак-Незабудов прогулянкою на плоту Тисою, яка наvertsає письменника на думки про ті історичні події, що відбувалися колись на її берегах. Відлунням величного минулого Закарпатської України здається йому постать старого гуцула, якого автор зображає людиною, наближеною до природи, мудрою й набожною.

Ще раз оглядаючи гостинний край, письменник-мандрівник нагадує своїм читачам, що його землі споконвіку належали русинам, які, прийнявши християнство, заклали тут основи своєї державності. Богуш Носак-Незабудова наголошує на тому, що немає жодної письмової пам'ятки, яка б це заперечувала, і що тільки з ненависті угорці не згадували українців у своїх стародавніх літописах.

Із сумом у серці Богуш Носак-Незабудов прощається зі Закарпатською Україною та



її мешканцями: «*ja nevol'ky musím sa rozlúčiť s drahou zetou rusínskou!*» («мимоволі я повинен розлучитися з дорогоцінною землею русинською!») [9]. Цілком задоволений мандрівкою та враженнями, які вона йому надала, письменник із радістю запевняє своїх читачів, що земля ця є щедрою, багатою та гостинною.

«*Oj, bratia Rusíni, nebojte sa, ved' i tam, kde pridete, nájdete azdaj rodinu!*» («Ой, брати-русини, не бійтеся, адже і там, куди прийдете, напевно знайдете сім'ю!») [9], – звертається Богуш Носак-Незабудов до українців, маючи в серці велику надію на майбутнє щире добросусідство України та Словаччини.

**Висновки з проведеного дослідження.** Підсумовуючи дослідження, можемо зробити висновок, що автор сприймає Україну як невід'ємну, але й самодостатню частину Угорської імперії, як країну, близьку за духом і розвитком його власній Батьківщині. Убачаючи багато спільного в побуті та звичках українців і словаків, письменник радо відкидає відомі йому усталені негативні уявлення про місцевих мешканців, коли не знаходить їм фактичного підтвердження.

Отже, загальна картина гетерообразу України й українця в творі Б. Носака-Незабудова постає внаслідок складного та суперечливого поєднання як сформованих і певною мірою вже усталених на його час у країнах Західної Європи упереджено-негативних уявлень про русинів, так і цілком незаангажованого сприйняття їхньої культури й побуту

очевидцем, безпосередність і щирість вражень якого створює в уяві читача позитивний і привабливий ментальний імідж України.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Ільницький М., Будний В. Порівняльне літературознавство: навчальний посібник: у 2 ч. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. Ч. 1: Лекційний курс. 280 с.
2. Наливайко Д.С. Козацька християнська республіка (Запорозька Січ у західноєвропейських літературних пам'ятках). Київ: Дніпро, 1992. 494 с.
3. Наливайко Д.С. Очима Заходу. Рецепція України в Західній Європі XI–XVIII ст. Київ: Основи, 1998. 578 с.
4. Орехов В.В. Русская литература и национальный имидж (имагологический дискурс в русско-французском литературном диалоге). Симферополь: АнтикВА, 2006. 608 с.
5. Носак-Незабудов Богуш. URL: <http://www.vyletnik.sk/miestopisny-register/banskobystricky-kraj/2320-bohuslav-nosak-nezabudov/>.
6. Носак-Незабудов Богуш. URL: <http://www.tisovec.com/index.php/o-tisovci/geografia/10-mesto/o-meste>.
7. Носак-Незабудов Богуш. URL: [https://sk.wikipedia.org/wiki/Bohuslav\\_Nosák](https://sk.wikipedia.org/wiki/Bohuslav_Nosák).
8. Imagology: The cultural construction and literary representation of national characters. A critical survey / Ed. by Manfred Beller and Joep Leerssen. Amsterdam – New York, 2007. 476 p.
9. Nosák-Nezabudov B. Listy z neznáme zeme k L... URL: [http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1198/Nosak-Nezabudov\\_Proza/2](http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1198/Nosak-Nezabudov_Proza/2).
10. Nosák-Nezabudov B. Laborec (Povest' rusínska). URL: [http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1198/Nosak-Nezabudov\\_Proza/3](http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1198/Nosak-Nezabudov_Proza/3).